

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/polskie-wojsko/95195,General-Stanislaw-Sosabowski.html>

Fot. z zasobu IPN

BIOGRAM / BIOGRAFIA

Generał Stanisław Sosabowski

OKRES HISTORYCZNY

(1863-1918) Ku Niepodległej (1918-1922) Odrodzenie Niepodległej (1922-1939) II Rzeczpospolita (1939-1945)
II wojna światowa

Autor: RYSZARD SODEL 23.09.2022

Był działaczem niepodległościowym jeszcze przed I wojną światową. Wojskowy, twórca i dowódca polskiej 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej. Po wojnie pracował jako magazynier, utrzymując żonę i ociemniałego syna, który stracił wzrok w Powstaniu Warszawskim. Zmarł 25 września 1967 r. w Hillingdon (W.

Brytania).

Stanisław Franciszek Sosabowski urodził się 8 maja 1892 r. w Stanisławowie, na terenie ówczesnej monarchii austro-węgierskiej, w rodzinie kolejarskiej. Kiedy miał 11 lat zmarł jego ojciec.

Stanisław Sosabowski na początku XX w. Fotokopia z: *Zarzewie. Jednodniówka zjazdu Zarzewiaków Drużyniaków Skautów 10 i 11 XI. 1936 w Stanisławowie. Ze zbiorów BN - polona.pl*

W Stanisławowie działał w Organizacji Młodzieży Niepodległościowej „Zarzewie” i w Armii Polskiej. W 1910 r. zdał maturę i tego samego roku podjął studia w Krakowie w Akademii Handlowej. Po dwóch latach przerwał studia, wrócił do Stanisławowa i rozpoczął działalność w Polskich Drużynach Strzeleckich, pełniąc w nich funkcję drużynowego, a równocześnie działając w powstającym skautingu.

Działał w Organizacji Młodzieży Niepodległościowej „Zarzewie” i w Armii Polskiej. W 1910 r. zdał maturę, podjął studia w Krakowie, ale po dwóch latach je przerwał i wrócił do Stanisławowa, gdzie udzielał się w Polskich Drużynach Strzeleckich i skautingu.

W 1914 r. został zmobilizowany w stopniu kaprała do austriackiego 58. Pułku Piechoty. Walczył na terenie Galicji, m.in. pod Gorlicami, i na Lubelszczyźnie.

15 czerwca 1915 r. w trakcie walk nad rzeką Leśną został ranny w kolano, co spowodowało wycofanie go z frontu w celu dalszego leczenia. W tym czasie awansował na stopień podporucznika.

Pełnił służbę na terenie Morawskiej Ostrawy, a później w Bozen (Bolzano we Włoszech).

Na początku 1918 r., na własną prośbę, został przeniesiony do Lublina, gdzie pełnił służbę w austriackim Generalnym Gubernatorstwie Wojskowym.

W polskim mundurze

W listopadzie 1918 r. został przyjęty do Wojska Polskiego, w którym pełnił funkcję oficera do specjalnych poruczeń w Ministerstwie Spraw Wojskowych. Z powodu ran odniesionych w trakcie I wojny światowej, pomimo własnych próśb, nie brał udziału w walkach w trakcie wojny polsko-bolszewickiej.

Okres II RP (1929). Gen. dyw. Stanisław Wróblewski (1) w otoczeniu m.in.: gen. bryg. Wacława Przeździeckiego (2), płk. dypl. Tadeusza Malinowskiego (3), płk. Karola Zagórskiego (na prawo za gen. Wróblewskim), płk. Jana Macieja Bolda (5), płk. Stanisława Sosabowskiego (6), mjr. Stanisława Czuryłło (7). Ze zbiorów NAC (autor: B. Furmanek)

W 1922 r. podjął studia w Wyższej Szkole Wojennej. Po jej ukończeniu, w 1923 r., został skierowany do Oddziału IV Sztabu Generalnego WP. Następnie pełnił funkcje dowódcze w: 75. Pułku Piechoty, 3. Pułku Strzelców Podhalańskich, 9. Pułku Piechoty Legionów. Na początku 1939 r. objął dowództwo 21. Pułku Piechoty „Dzieci Warszawy”. W tym samym roku został awansowany na pułkownika.

Na czele 21. Pułku Piechoty brał udział w bitwie pod Mławą, skąd wycofał się do Warszawy, gdzie dowodził obroną „Odcinka Grochów”. Za walki na nim został odznaczony przez gen. Juliusza Rómmla Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari.

Podczas kampanii polskiej 1939 r. brał udział w bitwie pod Mławą na czele 21. Pułku Piechoty, który jako jedyny z 8. DP nie został rozбит. Następnie, przez Modlin, wycofał się do Warszawy, gdzie dowodził obroną „Odcinka Grochów”. Za walki na tym odcinku został odznaczony przez gen. Juliusza Rómmla Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari.

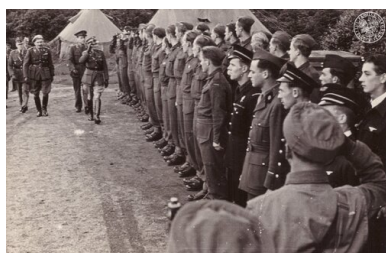
Po kapitulacji stolicy uciekł z niewoli i przez Węgry udał się do Francji, gdzie objął dowództwo 4. DP, która z powodu braków w uzbrojeniu i wyposażeniu nie brała udziału w walkach w maju i czerwcu 1940 r.

Gen. Stanisław Sosabowski należał do tych oficerów, którzy kierowali ewakuacją żołnierzy 4. DP do Wielkiej Brytanii. Po przybyciu na Wyspy został dowódcą 4. Kadrowej Brygady Strzelców.

Uroczystości pogrzebowe po śmierci gen. Władysława Sikorskiego w Londynie, lipiec 1943. Oddział 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej maszeruje do Katedry Westminsterskiej. Na czele płk Stanisław Sosabowski - dowódca Brygady. Ze zbiorów NAC (autor: Czesław Datka)

Wspólne ćwiczenia z udziałem żołnierzy 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej Polskich Sił Zbrojnych w Wielkiej Brytanii, wizytacja dowództwa. Z materiałów Stowarzyszenia Weteranów Armii Polskiej

(SWAP), kopia w zasobach IPN

1. Samodzielna Brygada Spadochronowa w Wielkiej Brytanii (Ringway), 1944. Jeden z żołnierzy zakłada wicepremierowi Wielkiej Brytanii Clementowi Attleemu (2. z lewej) brytyjski ćwiczebny hełm kauczukowy. Widoczny także m.in. dowódca Brygady, płk Stanisław Sosabowski (1. z prawej). Ze zbiorów NAC

„Market Garden”

23 września 1941 r. w wyniku jego działań została sformowana 1. Samodzielna Brygada Spadochronowa, która według planów miała zostać drogą lotniczą przerzucona do kraju w celu walki z okupantem.

Sosabowski należał do nielicznego grona oficerów alianckich krytykujących plan Montgomery`ego operacji „Market Garden” z powodu jego niewykonalności ze względów operacyjnych i strategicznych. Bernard Law Montgomery oskarżał generała o niepowodzenie tej operacji.

Od 17 do 24 września 1944 r. Brygada brała udział w operacji „Market Garden”, podczas której straciła ponad 40% stanu osobowego. Były to najwyższe straty wśród wojsk spadochronowych biorących udział w tej operacji.

Stanisław Sosabowski należał do nielicznego grona oficerów alianckich krytykujących plan Montgomery`ego z powodu jego niewykonalności ze względów operacyjnych i strategicznych. Bernard Law Montgomery oskarżał generała o niepowodzenie operacji „Market Garden”.

27 grudnia 1944 r., wskutek nacisków Brytyjczyków, Sosabowski został pozbawiony dowództwa 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej i mianowany inspektorem Jednostek Etapowych i Wartowniczych.

W lipcu 1948 r. został zdemobilizowany.

Wizyta gen. Kazimierza Sosnkowskiego w 1. Samodzielnej Brygadzie Spadochronowej. Gen. Sosnkowski (w środku) rozmawia z jednym z oficerów Brygady. Rozmowie przysłuchuje się ptk Stanisław Sosabowski. Fot. z zasobu IPN

***

Po wojnie pracował jako magazynier, utrzymując żonę i ociemniałego syna, który stracił wzrok w Powstaniu Warszawskim. W soboty i niedziele działał w polskich organizacjach kombatanckich skupiających jego byłych

podkomendnych.

Gen. Stanisław Sosabowski zmarł 25 września 1967 roku.

**Dowódca 1. Samodzielnej
Brygady Spadochronowej gen.
bryg. Stanisław Sosabowski
podczas walk w Holandii. Fot. z
zasobu IPN**

Zgodnie z ostatnią wolą generała, w 1969 r. jego zwłoki zostały przewiezione przez jego byłych podkomendnych do Warszawy i pochowane na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach.

Więcej interesujących materiałów na profilu Archiwum IPN

COFNIJ SIĘ